

BESLUT

2023-02-13 Dnr: 22/02802

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2022-09-13, inslag om Sverigedemokraterna; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget var ett studiosamtal mellan en representant från Svenska kommittén mot antisemitism (A) och en politisk redaktör på tidningen *Dagens industri* (B). Programledaren öppnade samtalet genom att rikta följande fråga till A.

(Programledare) - Hur reagerade du när det stod klart för dig att det har gått så bra för Sverigedemokraterna i det här valet? (A) – Låt mig börja med att bara säga att normalt så uttrycker sig inte kommittén mot antisemitism när det gäller enskilda partier, men Sverigedemokraterna är så speciella och berör så många av våra frågor så där känner vi oss bara tvungna att säga ifrån. Sverigedemokraterna är ett parti grundat av nazister. När nuvarande ledning gick in i Sverigedemokraterna var det ett klart nazistiskt parti. Och det finns ett parti där det ständigt är skandaler med kandidater som är kända nazister som uttrycker sig antisemitiskt, islamofobt och så vidare. Så för att besvara din fråga så kändes det väldigt skrämmande när det visade sig att Sverigedemokraterna blev såhär stora.

(Programledare) – Och jag vet att du då känner en oro, vad är det konkret du är orolig för?

(A) – [...] Jag känner en oro, jag menar inte att Sverigedemokraterna på något sätt uppmanar till våld mot invandrade och så vidare, men jag tror att det finns en risk för att det uppstår ett klimat där många människor som har rasistiska attityder känner en större frihet att säga saker och möjligen också agera våldsamt mot minoriteter i det offentliga rummet.

B sa sedan bland annat följande.

Jag har respekt för A:s bedömning, men jag tror att de som röstade på SD och på partier som vill samarbeta med SD [...] gör en annan bedömning. Man ser inte ett nazistparti, och man kan inte med hedern i behåll säga att SD är ett nazistparti eller ens ett särskilt radikalt parti. [...] Jag tror det är en överdriven hotbild. [...] Det enda bedömningen man kan hålla sig till är ju observerbara fakta, och då har man partiets dokument och man har framför allt de förslag som kommer i riksdagen, det är dem som de andra partierna måste förhålla sig till. Det är svårt numera att hitta ens radikala ståndpunkter.

Senare i samtalet sa A följande.

Vi ska också komma ihåg [...] i det förra valet för fyra år sedan gick Sverigedemokraterna bland annat till val på att jag som jude inte är svensk, vilket är ett oerhört kränkande förslag. Och det var ett förslag som partiet drev. Dåvarande talman och jag hade en debatt om detta där han med enfas sa att jag som jude inte kan vara svensk. Så att, det går ju väldigt fort. [...] Vi har ju vant oss, om man hör att det är någon riksdagspolitiker som har uttryckt sig antisemitiskt [...] utan att vi ens behöver reflektera särskilt mycket tänker vi "det är Sverigedemokraterna". Det här är ett parti som består till en skrämmande stor del av människor som har väldigt ljusskygga åsikter.

ANMÄLNINGAR

Anmälarna är i huvudsak kritiska till A:s uttalanden om Sverigedemokraterna (SD) och partiets tidigare talman och anser att uttalandena borde ha fått bemötas av partiet. En av anmälarna är kritisk till hur B presenterades i studion och att det inte framgick att han "uppenbarligen är SD-förespråkare".

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

SD gick framåt i valet i september 2022 och fick över 20 procent av rösterna. Partiet blev riksdagens näst största parti och skulle nu få reellt politiskt inflytande, trots att både Moderaterna och Kristdemokraterna så sent som inför föregående val beskrivit ett sådant scenario som avlägset. SD har pekats ut som valets vinnare och partiets väg dit som en framgångssaga, samtidigt som partiet är illa omtyckt i breda väljargrupper och föder rädsla hos vissa. Detta ville SVT skildra i valbevakningen två dagar efter valet.

Även synen på samarbete med SD har debatterats länge, där olika grupper har gett uttryck för oro över partiets växande popularitet. En av dessa grupper är Svenska kommittén mot antisemitism, där A är ordförande. Samtidigt har flera partier svängt i frågan om samarbete under mandatperioden. Bland tunga och etablerade opinionsbildare var B en av dem som tidigast uttryckte att det var nödvändigt att sluta isolera SD. SVT bedömde att både A och B var seriösa och genomtänkta röster att höra i frågan. B presenterades på ett relevant sätt med sin titel, i linje med hur *Aktuellt* brukar presentera gäster i studion.

SVT gjorde inför inslaget bedömningen att det näst största partiet i riksdagen borde tåla att diskuteras på det sätt som var planerat, framför allt med beaktande av att de olika debattörerna i *Aktuellt*-studion företrädde olika åsikter om riskerna eller möjligheterna med partiets nya roll.

SD har i sin egen vitbok bland annat slagit fast att minst var tredje av partiets grundare kunde kopplas till nazism eller fascism. SD har givits stort utrymme att

framföra sin politik i många sammanhang, inte minst i samband med valet. Även frågan om partiets bakgrund har kommenterats av partiet vid tidigare tillfällen. B svarade också på en del av kritiken som framfördes mot partiet, bland annat genom att framföra att partiet inte i dag är nazistiskt och inte heller att betrakta som radikalt.

Som framgår av ovan hänvisade A vid ett tillfälle till en debatt han haft med en icke namngiven dåvarande talman där denne ”med emfas hävdade att jag som jude inte var svensk.” SVT bedömde inte att uttalandet, som alltså gjordes i direktsändning, utgjorde allvarlig kritik riktad mot en klart utpekad part och att den därmed krävde ett bemötande. Den dåvarande talmannen har i tidigare sammanhang uttryckt att judar och andra grupper i minoritetsställning inte är svenskar men också hävdat att hans uttalande har blivit missförstått. A refererade i inslaget till en debatt han själv deltagit i och hur han där upplevde att den dåvarande talmannen agerade. Uttalandet rörde vad den dåvarande talmannen skulle ha sagt i sin roll som politiker, inte privatperson.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (12 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på opartiskhet innebär vidare enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I inslaget deltog en representant från Svenska kommittén mot antisemitism och en politisk redaktör på tidningen *Dagens industri* i ett studiosamtal om SD.

Granskningsnämnden konstaterar att dessa var tillfälligt medverkande som gav uttryck för sina personliga uppfattningar. För tillfälligt medverkande ställs kraven på opartiskhet och saklighet lägre än på företrädare för programverksamheten. Vidare konstaterar nämnden att politiker och politiska partier får godta relativt långtgående kritik innan det kan krävas att partierna måste ges tillfälle att bemöta kritiken. Mot bakgrund av detta anser nämnden att deltagarnas uttalanden inte medförde någon överträdelse av kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Maria Vallin.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
DATUM & TID:	2023-02-13 10:08:24 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_0612ca24733115f8fedf6e6cd35dd83306

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2023-02-13 10:08:32 +01:00
Ref: 64789SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)